

<p>4. březen 2017 6. adar 5777 šabat začíná v 17:29 mincha od 12:44 havdala v 18:38 9. března je půst Esterin</p>		<p>תרומה</p> <p>5777</p> <p>Truma</p>
---	---	--

Shrnutí paraši (TAL AM)

Nebojte se hebrejštiny!

Přečtěte si, nejlépe s dětmi, následující věty. Pokud je ve větě chyba, najděte ji.

Podle odpovědí doplňte větu pod tabulkou.

NACHON? LO NACHON?	Ano כן	Ne לא כן
Bůh nakázal Mošemu, aby synům Izraele řekl, že každý, kdo chce (ROCE), může donést dar (TRUMA) na stavbu zlatého telete.	R	D
Bůh řekl, že na stavbu svatostánku (MIŠKAN) je vhodné donést materiály typu: zlato (ZAHAV), stříbro (KESEF), měď (NECHOŠET), látky (BADIM) a dřevo (ECIM)	O	U
Bůh nakázal Mošemu, aby nechal postavit miškan a veškeré jeho vybavení podle přesného plánu, který mu ukázal.	B	V
Bůh nakázal postavit plátěný oltář (MIZBEACH) pokrytý zlatem.	A	R
Bůh nakázal zhotovit dva zlaté cherubíny (KRUVIM), kteří by stáli tváří v tvář na sedmiramenném svícnu (MENORA)	L	O
Bůh nakázal zhotovit zlatem potažený stůl (ŠULCHAN), na který by se kladl chléb.	V	P
Bůh nakázal vyrobit osmiramenný svícen ze zlata.	N	O
Bůh nakázal ušít oponu (PAROCHET), která by oddělovala svatyni od nejsvětější svatyně (KODEŠ HAKODAŠIM).	L	Š
Bůh nakázal zhotovit měděný oltář, na kterém by se obětovaly oběti (KORBANOT).	N	T
Bůh nakázal umístit archu svědectví (ARON HAEDUT) do nejsvětější svatyně.	É	Í

Bůh přikázal postavit MIŠKAN a vybrat od lidu _____ dary.

Purimové dary

Bližící se svátek Purim je svátkem všeobecné veselí, jehož rámec určují čtyři příkazy s kódovým označením (4 MEM) – Megila (čtení svitku Ester – večer a ráno), Mište (hostina přes den), Matanot laevjonim (dary chudým) a Mišloach manot (darování pohoštění přátelům). Čím se liší dary chudým od darování pohoštění přátelům? Dary chudým nejsou nijak přesně omezené. Teoreticky je možné obdarovat žebráka drobnou almužnou, ale správné je dát alespoň tolik, kolik sami

investujeme do purimové hostiny nebo kolik dáváme pohoštění pro přátele. Určitě by mělo jít o částku, za kterou si chudý člověk může sám dopřát purimovou hostinu.

Pohoštění přátelům musíme dát tak, aby obdarovaný věděl, kdo mu dárek posílá. Jen tak se totiž skutečně posílí přátelské vztahy, o což v této micvě jde. Naproti tomu dar chudým můžeme předat anonymně. Pohoštění přátelům musí být pokrm nebo nápoj vhodný k okamžité konzumaci. Dary chudým mohou být finanční (a takový je dnešní zvyk). Dar chudým je možné předat přes hodnověrného prostředníka.

Gramaticky vyplývá, že při *Mišloach manot* (doslova zasilání porcí) musí jít alespoň o dvě porce pro jednoho člověka. Při *Matanot laevjonim* (doslova dary chudým) alespoň o dva dary pro alespoň dva chudé (pro každého jeden dar).

Pavel Král: Po stupních vzhůru

Kniha Šemot je fascinující text. Minulý týden jsme si všimli toho, jak Tóra přestává být příběhem a stává se zákoníkem a tento týden vidíme, jak umí být technickým popisem stavby a výroby něčeho, co na světě dosud nestálo. Komentátoři nejsou zajedno v tom, proč teď. Někteří se kloní k tomu, že Tóra v tomto případě není psána chronologicky. Instrukce ke stavbě svatyně dostali synové Izraele zřejmě až po maléru se zlatým teletem. A proč tomu tak bylo? Důvodem je zřejmě hierarchie lidských potřeb. Ve spodní části jejich pomyslné pyramidy stojí potřeba jídla, pití, spánku a podobně. Jen o malý kousek výše najdeme potřebu nějakého vlastního prostoru vymezeného hranicemi soukromí. Pak následuje potřeba bezpečí, potřeba uspokojivých vztahů, potřeba ocenění a až úplně nejvýše stojí potřeba vlastního rozvoje a spirituality. Asi není překvapivé, že od potřeby k potřebě dorůstáme v průběhu zrání a vývoje. Otázkou je, zda Bůh lidi přecenil, nebo zda věděl předem, co se stane. Každopádně se ukázalo, že synové Izraele ještě nebyli natolik "dospělí", aby ocenili duchovní a spirituální výšiny Tóry. A tak museli dostat něco zdánlivě přizemního. Spoustu práce. Různé práce. Tak, aby se na ní mohli všichni podílet, zažít radost z toho, že dokázali postavit svatyni, Boží příbytek. Hmatatelný důkaz Boží existence, na němž pak mohli budovat svou spiritualitu.

Trvale přechodný pobyt

„Postavte mi svatyni a já budu spočívat mezi vámi,“ řekl v naší paraše Bůh synům Izraele. Z tohoto příkazu (nebo snad přání) odvozujeme povinnost zbudovat Miškan na poušti a Mikdaš (chrám) v Izraeli. Zohar odtud také odvozuje povinnost stavět synagogy, které jsou podle Talmudu „malými chrámy“. Proto mají synagogy s Miškanem a chrámem určité společné rysy. A také se na chování v synagoze vztahují určitá „chrámová“ pravidla respektu a důstojnosti.

Postavit synagogu je kolektivní povinnost každé židovské obce čítající alespoň deset dospělých mužů (starších třinácti let). Stavební náklady mají nést členové obce a pokud si nemůže obec dovolit stavbu synagogy, musí si pronajmout vhodný prostor pro společné modlitby.

Synagogální stavba by měla splňovat estetická pravidla. Teoreticky by měla být synagoga nejvyšší budovou ve městě, ale v moderní městské zástavbě to často není možné a ani vhodné. Synagoga by měla mít okna mířící směrem k Jeruzalému. Ideálně by měla mít dvanáct (či více) oken. Vlastní prostor synagogy, kde se lidé modlí, by měl být od ulice oddělen vhodnou halou či předsíní, aby bylo možno se před vstupem do synagogy upravit atp. Vchod do synagogy by měl být na opačné straně, než kam směřují modlitby, tedy v našem případě na západní straně.

Každá synagoga by měla mít ARON HAKODEŠ, skříň, ve které jsou uloženy svitky Tóry. Aron by měl být u té stěny, ke které jsou obráceni lidé, když se modlí. (Tedy na „jeruzalémské“ straně.) Aron by měl mít dveře a oponu (PAROCHET). V ideálním případě by měl být aron na vyvýšeném místě.

Uprostřed synagogy by měla stát BIMA, místo, ze kterého se čte z Tóry. (Stejně tak byl i oltář v chrámu uprostřed.) Podle sefardské tradice stojí CHAZAN (šaliach cibur, kantor) na bimě. Podle aškenázské tradice stojí u AMUDu.

Stejně jako v chrámu, i v synagoze by měla být jasně oddělená mužská a ženská část. Tomuto oddělení se říká MECHICA. Ideální mechica by měla mít velikost člověka. Podle jiných názorů stačí mechica do výše ramen.

V synagoze nesmí být žádné obrazy.

Součástí synagogy by měla být i základní knihovna, obsahující Chumaše, Tanachy, Talmudy, Šulchan aruchy a přirozeně také sidury.

Rav Jaron Ben David: Daně

V posledním období slyšíme mnoho nápadů ohledně daní a jejich výběru. Od nápadu daně solidárně zvýšit, po instantní kontrolu veškerých plateb. Ve spleťtém systému se pak snadno vytratí podstatný detail a tím je zájem plátce ovlivnit, kdo a jak jeho dar využije. Moše to ale dobře věděl.

V Talmudu se dočítáme, že se při stavbě miškanu nešetřilo. Lidé například nabarvili velké množství látek, mnohem více, než jich nakonec využili. Ani v pozdějších letech se při provozu chrámové služby nehledělo na drobné mince. Pokud se některé z kohenských rouch umazalo od krve, nepralo se a dotyčný kohen vyfasoval nové. I v životě platí, že je občas třeba si vyhodit z kopýtka, není dobré si pokazit slavnostní chvíli či rodinnou oslavu neustálou kontrolou, kolik toho již hosté vypili a snědli.

Na druhou stranu ale platí, že po dostavbě miškanu předložil Moše lidu velmi podrobné vyúčtování. Nejednomu čtenáři závěrečných oddílů druhé knihy připadá, že Tóra věnuje účtování více prostoru, než bychom byli čekali. Podle jednoho z názorů se Moše dostal do řeči, že se z darů na stavbu miškanu obohatil, a proto podrobně vypočítal, kolik se čeho vybralo a co se z toho zhotovilo. Podle druhého názoru bylo podrobné vyúčtování Mošeho vlastní iniciativa, i když ho nikdo z ničeho ani náznakem neobvinil. Prostě se domníval, že každý vůdce musí konat transparentně. A to i při prestižních podnicích a stavbách národního významu.

Lze dodat ještě jedno vysvětlení. Moše si přál, aby se každý jeden syn Izraele cítil zapojený do stavby miškanu. A jednou z cest, jak toho dosáhnout, bylo i podrobné vyúčtování, z něhož by každý zjistil, jak se právě z jeho darem naložilo. (Stejně tak i každý člen obce dostává přehled o rozpočtu, o příjmech a výdajích, o akvizicích a plánech, o činnosti jednotlivých oddělení atd., i když to mnohým nic neříká. Samotný fakt, že jim byl přehled adresován, posiluje jejich pocit podílu na činnosti obce.)

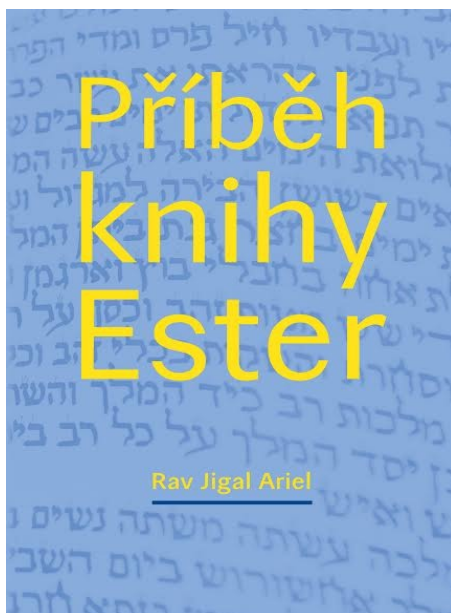
Podíváme-li se do hebrejského textu naší paraši, zjistíme zajímavé detaily, které by nám v překladech asi unikly. Vše, co se dotýká dobrovolných darů na stavbu miškanu (TRUMA) spojuje Tóra se slovesem LAKACHAT, neboli vzít. „Vezměte pro mne dary... od každého vezměte ... toto

jste od nich vzali... vezměte olej ... vzali zlato... vezměte dar“. Pro pořádek ještě opakuji, že veškerá TRUMA na stavbu miškanu byla dobrovolná (žádná nadiktovaná solidarita). Přesto ji od synů Izraele „brali-vzali“. Tento paradox ještě prohloubí pasáž o povinné roční dani ve výši stříbrného půlšekelu, který musel každý dospělý muž, bez ohledu na svůj majetek, odevzdat na provoz chrámu a veřejné oběti. Tam zase Tóra důsledně užívá slovesa LATET, neboli dát. „Každý dá... toto dá ... dají ... dát.“

Někdy se stane, že když věnuje štědrý dárcce významný finanční obnos na určitý projekt, považuje se pak za majitele výsledného produktu. Tóra ale chtěla, aby ani ten, kdo na stavbu obětoval valoun zlata, neměl pocit většího nároku na miškan, než ten, kdo věnoval nepatrný kus látky (nebo nedal nic). Miškan náležel všem rovným dílem bez ohledu na výši příspěvku. Proto byly dary na stavbu „odebrány“. A naopak, pokud jsou na člověku vynucovány daně (půlšekel stříbra), neměl by přijít o pocit že se tak děje za dobrým účel a s jeho přispěním. Proto se daně „dávaly“.

Ať už vám věc vezmou nebo ji dáte, ve výsledku o ní přijdete. I s tímto faktem naložila Tóra nesmírně zajímavě a při vyúčtování se nezmiňuje ani o „brání“, ani o „dávání“. Slovesem, které se dostane na scénu je LAHAVI, neboli „přinést“. „Přinesli dary... přinesli náušnice... přinesli, co měli ... přinesli drahé kameny... přinesli.“ Když něco přinášíte, máte to s sebou. Jdete s tím. Jste s tím stále spojený. Proto se miškan lidu nikdy neodcizil, zůstal s nimi a oni s ním. Právě proto Bůh řekl: „A budu spočívat mezi vámi.“

Společenská rubrika

První březnový týden obohatí vaši židovskou knihovnu nový titul – **Příběh knihy Ester**. Výklad biblického příběhu z pera rav Jigala Ariela, v překladu Jana Diveckého. Knihu doplňuje i plný hebrejský text Megily se zrcadlovým překladem Karola Sidona.

Tématem knihy je přirozeně purimový příběh. Co mají dělat Židé v exilu? Jak se mají chovat? Mají stát pasivně stranou veřejného dění? Mají se začlenit do většinové společnosti? Proč?

A co máme dělat my v České republice? Jsme trpěnými uprchlíky – exulanty?
K dostání na www.doopravdy.cz. Cena 249,- Kč. Možno objednat i ve větším objemu.

Tento Daf byl sepsán s pomocí pytlíku pop-cornu jako soukromá aktivita s pomocí různých dostupných zdrojů, z nichž je možné jmenovat drašot rav Ben Davida, internetové stránky chabad.org, Portal Daf-Yomi a texty programu TalAm.
Za případné chybi a překlepy se omlouvám.